

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

תורה – במדבר פרק ד'

(כא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כ) וּמִלִּיל יְיָ עַם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
 (כב) נָשֵׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: (כב) נָשֵׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: (כג) קַבֵּל יְת חֲשֹׁבוֹ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן אִף אֲנֹו לְבֵית אֲבֹהֵיהֶוּ לְזִרְעֵיהֶוּ:
 (כג) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה עַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל הַבָּא לְעֵבֶא עֵבֶד לְעֵבֶד עֲבָדָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד: (כג) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה עַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל הַבָּא לְעֵבֶא עֵבֶד לְעֵבֶד עֲבָדָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד: (כד) מִבֶּן תְּלָתִיז שָׁנָו וְלַעֲלָא עַד בֶּר חֲמִשִּׁיז שָׁנָו תִּמְנִי יִתְהוֹן כָּל דְּאֲתִי לְחִילָא חִילָא לְמַפְלַח פּוּלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:
 (כד) זֹאת עֲבַדְתָּ מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשִׁנִי לְעֵבֶד וּלְמִשְׁאָ: (כד) זֹאת עֲבַדְתָּ מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשִׁנִי לְעֵבֶד וּלְמִשְׁאָ: (כד) דִּין פּוּלְחָן זִרְעִית גֵּרְשׁוֹן לְמַפְלַח וּלְמִטּוֹל:
 (כה) וְנָשָׂאוּ אֶת יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת אֶהֱל מוֹעֵד מִכְסֵהוּ וּמִכְסֵה הַתַּחֲשׁ אֲשֶׁר עָלָו מְלֻמְעָלָה וְאֶת מָסַף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד: (כה) וְנָשָׂאוּ אֶת יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת אֶהֱל מוֹעֵד מִכְסֵהוּ וּמִכְסֵה הַתַּחֲשׁ אֲשֶׁר עָלָו מְלֻמְעָלָה וְאֶת מָסַף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד: (כה) וְיִשְׁלוּן יִת יְרִיעַת מִשְׁכָּנָא וְיִת מִשְׁכָּן זְמָנָא חוּפְאִיה וְחוּפְאִיה דְּסִסְגוּנָא דִּי עֲלוּהִי מְלַעֲלָא וְיִת פְּרָסָא דְתִרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא:
 (כו) וְאֶת קַלְעֵי הַחֲצֵר וְאֶת מָסַף פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת כָּל כְּלֵי עֲבַדְתָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוּ: (כו) וְאֶת קַלְעֵי הַחֲצֵר וְאֶת מָסַף פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת כָּל כְּלֵי עֲבַדְתָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוּ: (כו) וְיִת סְרָדֵי דְרִתָא וְיִת פְּרָסָא דְמַעֲלָנָא דְתִרְע דְרִתָא דִּי עַל מִשְׁכָּנָא וְעַל מִדְבַּחָא סְחוּר סְחוּר וְיִת אֲטוּנִיהֶוּ וְיִת כָּל מְנִי פּוּלְחָנְהוֹן וְיִת כָּל דִּי יִתְמַסַר לָהוֹן וְיִפְלָחוּן:
 רָשׁ"י

(כו) אשר על המשכן – כלומר הקלעים והמסך של חצר הסוככים ומגינים על המשכן ועל מזבח הנחשת סביב: ואת כל אשר יעשה להם – כתרגומו וית כל די יתמסר להון לבני גרשון:

(כז) נשא את ראש בני גרשון גם הם – כמו שצויחיד על בני קהת לראות כמה יש שהגיעו לכלל עבודה:
 (כה) את יריעת המשכן – עשר התחנות: ואת אהל מועד – יריעות עזים העשויות לחהל עליו: מכסהו – עורות חילים מאדמים: מסך פתח – וילון המזרחי:

נביא – שופטים יג' ב'–ד'

(ב) ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח ואשתו עקרה ולא ילדה: (ב) והוה גברא חד מצרעה מזרעית דן ושמייה מנוח ואתתיה עקרה לית לה ולד:

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

(ג) וַיִּרְא מְלָאךְ יְהוָה אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲנִיחָה נָא אֶתְּ עֵקֶרָהּ וְלֹא יִלְדֶת וְהָרִית וְיִלְדֶת בֵּן: (ד) וְאִתְּחַזִּי מִלְּאֲכָא דִּי לֹא תִתֵּי אֶתְּ וְאִמְרִי לֵהּ הֵא כְעֵן אֶתְּ עֵקֶרָהּ וְלִית לִיךְ וְלִדְ וְתַעֲרִין וְתִלְדִין בֵּר:

(ד) וְעֵתָהּ הִשְׁמֵרִי נָא וְאֶל תְּשִׁתִּי יַיִן וְשִׁכְרִי וְאֶל תֹּאכְלִי כָּל טָמְאָ: (ה) וְכַעֲנִי אֶסְתַּמְרִי כְעֵן וְלֹא תִשְׁתִּין חֲמֵר חֲדָת וְעֵתִיק וְלֹא תִיכְלִין כָּל מִסָּבָב:

(ה) כִּי הֲנִיחָהּ הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וּמִוֹדָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֵאשׁוֹ כִּי נִזְיֵר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנְּעֵר מִן הַבֶּטֶן וְהוּא יִחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: (ו) אֲרִי הֵא אֶת מַעֲרִיא וְתִלְדִין בֵּר וּמִסָּפֵר לֹא יַעֲבֵר עַל רִישִׁיהָ אֲרִי נִזְיֵרָא דִּי יְהִי רַבִּיא מִן בִּטְנָא וְהוּא יִשְׂרִי לְמַפְרָק יֵת יִשְׂרָאֵל מִיַּד דְּפִלְשְׁתַּי:

(ו) וְתִבָּא הָאִשָּׁה וְתִאמְרִי לְאִשָּׁה לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמִרְאָהוּ כְּמִרְאָה מְלָאךְ הָאֱלֹהִים נִזְיֵרָא מְאֹד וְלֹא שְׁאַלְתִּיהוּ אִי מְזַהּ הוּא וְאֶת שְׁמוֹ לֹא הִגִּיד לִי: (ז) וְאִתְּתָא אֶתְּתָא וְאִמְרִת לְבַעֲלָהּ לְמִימֵר נְבִיא דִּי אִתָּא לִוְתִי וְחֻזְוִיהָ כְּחִזְוֵי מִלְּאֲכָא דִּי חֲסִין לְחֻדָּא וְלֹא שְׁאַלְתִּיהָ אִי מְדִין הוּא וְיֵת שְׁמִיחָה לֹא חֻזִּי לִי:

(ז) וַיֹּאמֶר לִי הֲנִיחָהּ הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְעֵתָהּ אֶל תְּשִׁתִּי יַיִן וְשִׁכְרִי וְאֶל תֹּאכְלִי כָּל טָמְאָה כִּי נִזְיֵר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנְּעֵר מִן הַבֶּטֶן עַד יוֹם מוֹתוֹ: (ח) וְאִמְרִי לִי הֵא אֶת מַעֲרִיא וְתִלְדִין בֵּר וְכַעֲנִי לֹא תִשְׁתִּין חֲמֵר חֲדָת וְעֵתִיק וְלֹא תִיכְלִין כָּל מִסָּבָב אֲרִי נִזְיֵרָא דִּי יְהִי רַבִּיא מִן בִּטְנָא עַד יוֹם מוֹתִיהָ:

רש"י

(ז) יין ושכר – תי' יונתן חמר חדת ועתיק: (ח) ומורה – תעב, על שם שמורה ומשלך את השער. ואל תאכלי כל טמאה – דברים האסורים לנזיר:

כתובים – משלי פרק לא' א'-ו'

(א) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מְלָךְ מִשָּׂא אֶשֶׁר יִסְרְתוּ אָמוֹ: (ב) מְלוּחֵי דְלְמוֹאֵל מְלָכָא נְבִיּוֹתָא וּמְרֻדוֹתָא דְרִדְתִּיהָ אֲמִיחָה וְאִמְרִת לִיחָה:

(ב) מִזֶּה בְּרִי וּמִזֶּה בֵּר בְּטָנִי וּמִזֶּה בֵּר נְדָרֵי: (ג) וְיִ בְרִי וְיִ בְרִי בְרִי בְרִי בְרִי נְדָרֵי:

(ג) אֵל תִּתֵּן לְנָשִׁים חֵילָהּ וְדַרְכֵיהָ לְמַחֲוֹת מְלָכִין: (ד) לֹא תִתֵּן לְנָשִׁי חֵילָךְ וְאַרְחֲתֵךְ לְבִנְתֵי מְלָכִין:

(ד) אֵל לְמַלְכִים לְמוֹאֵל אֵל לְמַלְכִים שְׁתוּ יַיִן וְלִרְוֹזִים אֵל {אִי} שְׁכָר: (ה) אֲזוּדָהּ מִן מְלָכֵי לְמוֹאֵל מִן מְלָכֵי דְשִׁתִּין חֲמֵרָא וּמִן שְׁלִטוֹנֵי דְשִׁתִּין שְׁכָרָא:

(ה) פֶּן יִשְׁתָּהּ וְיִשְׁפַּח מְחַקָּהּ וְיִשְׁנֶה דִין כָּל בְּנֵי עֲנִי: (ו) לֹא תִשְׁתִּי וְתִטְעִי הוֹנֵךְ וְתִשְׁנֵא דִינְהוֹן דְּכֹלְהוֹן בְּנֵי עֲנִי:

(ו) תִּנְנוּ שְׁכָר לְאֹבֵד וַיִּין לְמָרִי נְפֹשׁ: (ז) הַבּוֹן שְׁכָרָא לְאַבְלֵי וְחֲמֵרָא לְמִרְיֵי נְפֹשָׁא:

רש"י

(א) דברי למואל מלך – דברי שלמה המלך שאלמו לשמו של הקב"ה שאמר המלך. משא אשר יסרתו אמו – כשהתחתן עם צל פרעה ביום חנוכת בית המקדש והכניסה לו כגד הקב"ה, למואל לאל כמו (איוז מ) למו

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

נשי אביך היו נודרות שיהא להן בן הגון למלכות ואני נדרתי שיהא לי בן מלובן בתורה:

- (ג) אל תתן – אל תחיש. לנשים חילך – כחד:
 (ד) אל למלכים למואל – חין זה דבר הגון למלכים שהם להקב"ה, למואל כמו למו פי (איוב מ'). אל למלכים שתו יין – חין נאה להם להשתכר. אי שכר – כמו חין שכר:
 (ה) מחוקק – הכתוב בתורה וכ"פ מה שהוא בגרס':
 (ו) לאובד – למי שסופו לאבד לרשעים. למרי נפש – המרטרעין על ענים ועל אצלם. כל בני חלוף – אלו הן היתומים שחלפה עזרתם והלכה לה:

כמה מיני כלי זמר ונעור כל הלילה וישן למחרת עד ארבע שעות כדאית' בפסיקתא והיו מפתחות בית המקדש תחת מראשותיו ועל אותה שעה שנינו על תמיד של שחר שקרב בד' שעות ונכנסה אמו והוכיחתי על המעשה הזה. משא אשר יסרתו אמו, משא של משל שיסרתו אמו:

(ב) מה ברי – מה זאת עשית והגדת שאתה בני ולא בן אביך הכל יודעין שאביך לדיק גמור היה ואם אתה רשע יאמרו אמו גרמה לו. בר בטוי – כל נשי אביך כיון שמתעבדות אינן שבות לתשמיש ואני דחקתי ונכנסתי כדי שיהא לי בן מלובן ומזורז שהתשמיש יפה כל שעה חדשים אחרונים. ומה בר נדרי – כל

משנה – שביעית פרק ב'

(א) עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית. עד שתכלה הלחה, כל זמן שפני אדם חורשים לטע בפוקשאות ובמדלעות. אמר רבי שמעון, נתת תורת כל אחד ואחד בידו, אלא בשדה הלבן עד הפסח, ובשדה האילן עד עיצרת:

אלא עד הפסח: וקדה אילן – שהיא נטועה כבר חין אריך שיהא רוב ליחה קיימת שאין חורשין אותה אלא כדי שירדו הגשמים בעומק הקרקע, הלכך חורשים בה עד עצרת. וכל המשניות הללו דחיות הן כדאמרין לעיל בפרק קמא שרבו גמליאל ובינו דינו נמנו על שני פירקים הללו שהם פסח ועצרת ובטלוס, ומותר לחרוש עד ראש השנה של שביעית:

רע"ב – (א) בשדה הלבן – שדה של תבואה וקטנית שאין בו אילן: הליחה – לחלוחית הקרקע מחמת הגשמים: מקשאות ומדלעות – קשואים ודלועים. אצל משם ואילך מייחזי כמתקן שדה לכורך שביעית: נתת תורת כל אחד בידו – זה אומר כלתה ליחה בתוך שלי, וזה אומר לא כלתה ליחה בתוך שלי: אלא בשדה לבן – שעתיד לזרעה אחר החרישה ולריך שיהא רוב ליחה קיימת חין חורשים

(ב) מזבלין ומעדרין במקשאות ובמדלעות עד ראש השנה. וכן בבית השלחין. מיבלין, מפרקין, מאבקין, מעשנין, עד ראש השנה. רבי שמעון אומר, אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית:

בית השלחין – שאין די לה במי גשמים ולריך להשקותה. תרגום והוא עיף (בראשית כה), והוא משלהי: מיבלין – חותכין היבלת, מומין הגולדין באילן: מפרקין – העלין מעל האילן להקל מעליו: מאבקין – שרשים המגולים מכסים אותן באבק: מעשנין – תחת האילן להמית התולעים הגדילים בו: אף נוטל את

רע"ב – (ב) מזבלין – מכניסין להם זבל מעדרים – חופרים בעיקרי האילנות שכל דבר שהוא לכורך פירות של ששית מותר בתוספת שביעית, ודבר שאינו אלא לכורך תיקון האילן אסור אלא אם כן הוא דבר שאפילו בשביעית עממה חין איסורו אלא מדברי סופרים, ובתוספת שביעית לא גזור:

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

שביעית לדבר. ואין הלכה כרבי שמעון:

(א) מִסְקָלֶיךָ עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מְקַרְסָמִין מְזַרְדִּין, מְפַסְלִין, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר, כְּזֵרוּדָה וּכְפַסּוּלָה שֶׁל חֲמִישִׁית, כִּף שֶׁל שְׁשִׁית. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, כֹּל זְמַן שֶׁאֵינִי רֹשָׁאֵי בְּעִבּוּדַת הָאֵילָן, רֹשָׁאֵי אֲנִי בְּפַסּוּלוֹ:

וכפיסולה של חמישית וכו' – תנא קמא לא שרי אללא עד ראש השנה של שביעית, ורבי יהושע סבר כשנת חמישית כן ששית, מה חמישית נכנסת לששית, כך ששית נכנסת לשביעית. וכמו שמזרדין של חמישית בששית, כך מזרדין של ששית בשביעית: רבי שמעון אומר – מעלרת ואילך שהוא נאסר בעבודת האילן נאסר נמי בזירוד ופיסול, ושגש מחלוקות בדבר. והלכה כתנא קמא:

(ב) מִזְהַמִּין אֶת הַנְּטִיעוֹת, וְכוּרְכִין אוֹתָן, וְקוֹטְמִין אוֹתָן, וְעוֹשִׂין לָהֶן בְּתֵימָם, וּמִשְׁקִין אוֹתָן, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צְדוֹק אֹמֵר, אִף מִשְׁקָה הוּא אֶת הַנוֹף בְּשִׁבְעֵיתָה, אֲבָל לֹא אֶת הָעֵקֶר:

קיטמא. ויש מפרשים שזכר הראשים, כמו נקטם ראשו וסוכה כו':! ועושים להם בתים – רגילים לעשות לאילן גדר אמה סביבותיו וממלאים אותו עפר. ויש מפרשים שעושים לו סוכה מלמעלה להגן עליו מן החמה או מן הזינה: על הנוף – של האילן, אבל לא על העיקר, שלא יעשה בשביעית כדרך שעושה בשאר השנים. ואין הלכה כר' אליעזר בר' צדוק, אללא אסור להשקות האילן בשביעית בין על הנוף בין על העיקר:

(ג) סָכִין אֶת הַפְּגִים וּמִנְקָבִים אוֹתָם, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. פְּגִי עָרֵב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנְסוּ לְשְׁבִיעִיתָה, וְשֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁיֵּצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִיתָה, לֹא סָכִין וְלֹא מִנְקָבִין אוֹתָן. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לְסוּף, אֵינֶן סָכִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵיא עִבּוּדָה. מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ שְׁלֵא לְסוּף, סָכִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן מַתִּיר בְּאֵילָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רֹשָׁאֵי בְּעִבּוּדַת הָאֵילָן:

מנקבים אותן בששית מאחר שאין נגמר ביסולן עד שתכנס שביעית, ואפילו במקום שנהגו שלא לסוך אסר תנא קמא. ור' יהודה מפליג בין מקום שנהגו לסוך למקום שלא נהגו לסוך, דבמקום שלא נהגו לסוך לא מחזיא סיכה עבודה ושרי: ר"ש מחיר באילן – שהוא מלא פירות שביעית לעשות בו

העליון – בשביעית עצמה, ותנא קמא לא אמר אללא מפרקין את העליון בתוספת

רע"ב – (ג) מסקליון – מסירין את האבנים: מקרסמין – כמו מקרסמין ככ"ף, לשון יכרסמנה חזיר מיער (תהלים פ), כלומר כורחים וחוחכין הענפים היבשים מן האילן: מזרדין – הענפים הלחים, כשהם מרובין רגילים להלכך ומניחין מקלת מהן וזהו זירוד: מפסליון – שנוטל את הפסולת. ויש מפרשים, מפסליון לשון פסל כך (שמות לד), שחוחכים כל הענפים שבאילן כדי שיתעבה: כזירודה

רע"ב – (ד) מזהמין את הנטיעות – כשקליפת האילן נוסרת מדביקים שם זבל להבריאו כדי שלא ימות האילן. ויש מפרשים מזהמין, שמושחים האילנות בדבר שריחו רע כדי שיזרחו התולעים מן הריח, או שימותו: וכורכים – יש מפרשים שכורכים דבר סביב האילן בקיץ מפני החמה, ובחורף מפני הזינה. ויש מפרשים כורכים הענפים זו עם זו, וקוצרין אותם למעלה בראשיהם שלא יהיו נטושים על הארץ: וקוטמין אותן – יש מפרשים לשום בשרשיהם אפר, תרגום אפר

רע"ב – (ה) סכין את הפגים – פירות שלא נגמר ביסולן, סכין אותן בשמן כשהן מחוברים באילן למהר ביסולן, ופעמים שמנקבים אותן ומשימין שמן בתוך הנקב. אי נמי, מנקבים הפגים כדי שיכנסו בהם גשמים ויתבטלו מהרה: פגי ערב שביעית – פירות שאין מתבטלים עד תשרי של שביעית אין סכין ואין

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

בקדושת שביעית. והלכה כתנא קמא:

מלככה צמולאי שביעית מפני שהוא רשאי בעבודת האילן, אף על פי שהפירות קדושים

(ו) אין נוטעין ואין מבריבין ואין מרביבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הבריב או הרביב, יעקור. רבי יהודה אומר, כל הרבבה שאינה קולטת לשלשה ימים, שוב אינה קולטת. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים, לשתי שבתות:

דחוספת שביעית שלושים יום, הלכך לתנא קמא דאמר אין קליטה פחותה משלושים יום כריך שלושים דקליטה ושלושים דחוספת, לר' יהודה דאמר בשלושה ימים הוא קליטה כריך שלושה דקליטה ושלושים דחוספת, לדברי רבי יוסי ור' שמעון דאמרי שתי שבתות כריך שתי שבתות לקליטה ושלושים דחוספת. ופירוש קליטה שתהא הנטיעה נקלטת ונאחזת בשקיה דארץ. והלכה כר' יוסי ור' שמעון:

רע"ב – (ו) מצריכין – כופפים זמורת הגפן בארץ ומכסים אותה בעפר: מרכיבים – מביאים ענף של אילן ומרכיבין אותו על גב אילן אחר שהוא ממינו: פחות משלשים יום – בגמרא במסכת ראש השנה מוכיח להנך שלושים יום דקליטה לתנא קמא, ושלושה ימים דרבי יהודה, ושתי שבתות דרבי יוסי ורבי שמעון, כריכין קודם שלושים יום דחוספת שביעית, דבעינן שתקלוט הנטיעה קודם חוספת שביעית, וכולהו סבירא להו

(ז) הארז והדחן והפרגין והשמשימון שהשרישו לפני ראש השנה, מתעשרין לשעבר, ומתריין בשביעית. ואם לאו, אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה:

כשנת לקיטתו כיון דבאותה שנה השרישו, ואם היא שנה שביעית אין מתעשרין כלל ויש להן קדושת שביעית, אף על גב דבאילן אזלינן בתר חנטה, ובירק בתר לקיטה, ובתבואה וזיתים בתר שליש, כלומר כשיביאו שליש דיכולין אז נתחייבו במעשרות, מכל מקום באורז ודוחן ופרגין ושומשמין לאין לוקטים אותם כאחד ואין מביאים שליש דיכולין כאחד, אין הולכים בהם אלא אחר השקפה, דבשנה אחת משרשת כל השדה, שהרי צבת אחת זורעים אותם:

רע"ב – (ז) האורז – בלע"ז רי"ש: ודוחן – מיל"ו: והפרגין – כעין רמון מלא זרע והזרע שלו מהקש צחוכו וקורין לו בערבי כשכ"ש ובלע"ז פפאור"ו: והשומשמין – כמין זרע ארוך, ובא"י ממנו הרבה וקורין לו בערבי סומס"ם: מתעשרים לשעבר – כמעשר שנה שעברה, אם היתה שנה ראשונה ושניה של שמיטה מעשר שני, ואם שלישית מעשר עני: ומותרים בשביעית – כיון שהשרישו בשנה ששית לפני ראש השנה של שביעית אין בהם קדושת שביעית: ומתעשרין לשנה הבאה –

(ח) רבי שמעון שזורי אומר, פול המצרי שזרעו לזרע בתחלה, פיוצא בהן. רבי שמעון אומר, אפונין הגמלונין, פיוצא בהן. רבי אלעזר אומר, אפונין הגמלונין, משתדמלו לפני ראש השנה:

אזלינן בתר לקיטה כירק: הגמלונין – הגסים: משתדמלו – שהוקשו ונעשו כמין כים, ודוגמתו בתרמילו ושבת לא. שהוא כים של רועים:

רע"ב – (ח) פול המצרי – פאשולי בלע"ז: שזרעו לזרע – כדי להוליא ממנו זרע לזרוע ולא לאכילה: כיוצא בהם – בתר השקפה כאורז ודוחן, בין לענין מעשרות, בין לענין שביעית. ודוקא שזרעו לזרע, אבל זרעו לירק

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

(ט) הַבְּצֻלִים הַסְּרִיסִים, וּפּוֹל הַמְּצָרִי, שְׁמִנְעַ מֵהֵם מִיָּמִים שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנָי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִתְעַשְׂרִין לְשַׁעֲבֵר, וּמִתְרִים בְּשַׁבִּיעִית, וְאִם לֹא, אֲסוּרִים בְּשַׁבִּיעִית, וּמִתְעַשְׂרִין לְשָׁנָה הַבְּאָה. וְשֵׁל בְּעַל שְׁמִנְעַ מֵהֵם מִיָּמִים שְׁתֵּי עוֹנוֹת, דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, שְׁלֹשׁ:

הצעל שמספקת צמי גשמים הלכך מתעשרים לשעבר: ושל צעל – שדה שהיא צעמק ומלוחלחת ואין כריך להשקותה, ומכל מקום לירק כריכה השקאה משום הכי קתני שמנע מהם מים שתי עונות. זמן השקאתה שרגילין להשקותה קרי עונה. והלכה כחכמים:

(י) הַדְּלוּעִין שְׁקִימֵן לְזָרַע, אִם הִקְשׁוּ לְפָנָי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִפְסְלוּ מֵאֲכָל אָדָם, מִתְרִ לְקִימֵן בְּשַׁבִּיעִית. וְאִם לֹא, אֲסוּר לְקִימֵן בְּשַׁבִּיעִית. הַתְּמָרוֹת שְׁלֵהֶם, אֲסוּרוֹת בְּשַׁבִּיעִית. וּמִדְּבִיצִין בְּעֶפֶר לָבֹן, דְּבַרֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, אוֹסֵר. מִמְּדֻסִין בְּאֶרֶז בְּשַׁבִּיעִית. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אֲבָל אֵין מְכַסְּחִין:

שיאלו ירקות בשביעית, ולא עוד אלא שמשקים אותו בשביעית כדי שיאלו ירקות למולאי שביעית: ממרסין באורז – משקין עפר האורז ומערבין אותו במים כמו נתנו לממרס ביומא [פ"ד מ"ג]: אבל לא מכסחין – שאין חותכין העלץ של האורז. תרגום לא תזמור, לא תכסת. והלכה כר"ש:

רע"ב – (ט) הצללים הסריסים – שאין עושים זרע כשאר צללים: ופול המצרי – שזרעו לירק דאי זרעו לזרע הא תנן לעיל לאזלינן ביה בתר השקאה אפילו לא מנע מהן מים: שמנע מהן מים ל' יום – יאלו מתורת ירקות הגדילות על כל מים ונעשו כשדה בית

רע"ב – (י) הוקשו – נתיבשו ונעשו קשין: אסור לקיימן בשביעית – שפירות שביעית אסור להניחן לזרע: התמרות – הנין קודם שיפתח דומה לתמרה, וכמוהו, נקטם ראשו ועלתה צו תמרה, צפרק לולב הגזול. פירוש אחר תמרות, כעין לולבי גפנים: מרביצין בעפר לבן – כלומר משקים שדה לבן. וכן הלכה, שמשקים שדה לבן ערב שביעית כדי

גמרא – ברכות דף לג' ע"א

אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: אמר רב ששת לא שנו אלא נחש אבל עקרב פוסק מיתבי נפל לגוב אריות אין מעידין עליו שמת נפל לחפירה מלאה נחשים ועקרבים מעידין עליו שמת שאני התם דאגב איצא מזקי אמר רבי יצחק ראה שוורים פוסק דתני רב אושעיא מרחיקין משור תם חמשים אמה ומשור מועד כמלא עיניו תנא משמיה דרבי מאיר ריש תורא בדקולא סליק לאגרא ושדי דרגא מתותך אמר שמואל הני מילי בשור שחור וביזמי ניסן מפני שהשטן מרקד לו בין קרניו תנו רבנן מעשה במקום אחד שהיה ערוד והיה מזיק את הבריות באו והודיעו לו לרבי חנינא בן דוסא אמר להם הראו לי את חורו הראוהו את חורו נתן עקבו על פי החור יצא ונשכו ומת אותו ערוד נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש אמר להם ראו בני אין ערוד ממית אלא החטא ממית באותה שעה אמרו אוי לו לאדם שפגע בו ערוד ואוי לו לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא:

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

רש"י על הגמרא

ציומי ניסן – מתוך שעברו ימי הסתיו שהארץ יבשה, ועכשיו רואה אותה מלאה דשאים זחה דעתו עליו, ונכנס בו יצר הרע: ערוד – מן הנחש והגזב זא, שנוקקין זה עם זה ויוצא משניהם ערוד: את חורו – שהוא יוצא משם: ומת הערוד – מלאתי בהלכות גדולות, אמרי במערבא כשהערוד נושך את האדם, אם הערוד קודם למים מת האדם ואם האדם קודם למים מת הערוד, ונעשה נס לרבי חנינא ונקבע מעין מתחת עקבו:

אבל עקרב פוסק – ונוטלו, לפי שהעקרב מסוכן לעקוץ יותר משנחש מוכן לישוד: אין מעידין עליו – לומר לאשחו מת בעלדך, להתירה לינשא, פעמים שאין האחריות רעבים ואין אוכלין אותו: נחשים ועקרבים – או זה או זה, מעידים עליו שמת, אלמא מועד הנחש לישוד: אגב אילנא – כשנפל עליהם ודחקם הזיקוהו: שור תם – שלא נגח אדם: מועד – שנגח שלש פעמים: דקולא – סל, שחולין בו תבן זראשו ואוכל: ושדי זרנא – לאו דוקא, אלא כלומר, הזהר ממנו הרבה:

זוהר – נא דף קכ"א ע"א

וידבר יי אל משה לאמר, נשא את ראש בני גרשון וגו'. (במדבר ד) רבי אבא פתח, (תהלים לב) אשרי אדם לא יחשוב יי לו עון ואין ברוחו רמיה. האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולא סיפיה רישיה. ואית לאסתכלא ביה, והא אוקמוה: תא חזי, בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא, ויצחק תקון צלותא דמנחה, וגבורה עלאה שלטא בעלמא, עד דאתי ועאל ליליא, בגין לקבלא ליה (ליליא), ומזמנא דשאר צלותא דמנחה, אתפרש שמאלא לקבלא (ליה) ואתער ליליא. בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר, פלהו מתערין בעלמא ואתפשטו. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא: והא אתמר. בפלגות ליליא ממש, אתער שמאלא במלקדמין, וורדא קדישא סלקא ריחין, והיא משבחת ואדימת קלא, וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא, (דף קכ"א ע"ב) ושמאלא מקבל לה:

כדין כרוזא קארי בעלמא, דהא עידן הוא לאתערא לשבחא ליה למלכא. וכדין תושבתן מתערין, ואתבסמוותא דכלא אשתכח. זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא. כד אתי צפרא, וימינא אתער ומחבקא לה, כדין זוגא דכלא אשתכח כחא וכדין תושבתן מתערין ואתבסמוותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא):

תא חזי, בשעתא דבני נשא דמיבין, וטעמין טעמא דמותא, ונשמתא סלקא לעילא, קיימא באתר דקיימא, ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא, וכתבין להו על פתקא. מאי טעמא. בגין דנשמתא סלקא לעילא, ואסהידת על עובדוי דבר נש, ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה:

חק לישראל – פרשת נשא יום א'

וְכַד הָיָא מַלְכָּה דְאַפִּיק בְּרַ נְשׁ מִפּוּמִיָּה אִיהִי כְּדָקָא יְאוּת, מַלְכָּה קְדִישָׁא דְאוּרִייתָא וְעִלּוּתָא. הָהִיא מַלְכָּה סְלָקָא, וּבְקַע רְקִיעִין, וְקִימָא בְּאַתְרֵי דְקִימָא, עַד דְּעָאֵל לִילֵיָא, וְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא וְאַחִיד לְהָהִיא מַלְכָּה, וְעָאֵל לָהּ קָמִי מַלְכָּא:

וְכַד הָיָא מַלְכָּה לָאו אִיהִי כְּדָקָא יְאוּת, וְאִיהִי מַלְכָּה מִמִּילִין בִּישׁוּן, מַלְיִשְׁנָא בִּישָׁא, הָהִיא מַלְכָּה סְלָקָא לְאַתְרֵי דְסְלָקָא, וּבְדִין אֲתֵרְשִׁים הָהִיא מַלְכָּה, וְהָהִיא חוּבָה עֲלֵיהּ דְּבַר נְשׁ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִיכָה ז) מְשׁוֹכְבַת חִיקָה שְׁמוֹר פְּתַחַי פִּיָּה. וּבְגִין כֵּן (תְּהִלִּים לב) אֲשֶׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשׁוֹב יִי לֹא עֲוֹן. אִימְתִּי. כְּשָׂאִין בְּרוּחוֹ דְּמִיָּה:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ז'

(ד) כששומע קול התרנגולים מברך ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה כשלושב בגדיו מברך ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם מלביש ערומים כשמניח סדינו על ראשו מברך ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם עוטר ישראל בתפארה כשמעביר ידיו על עיניו מברך פוקח עורים כשישב על מטתו מברך מתיר אסורים כשמוריד רגליו מן המטה ומניחם על גבי קרקע מברך רוקע הארץ על המים כשעומד מברך זוקף כפופים כשנוטל ידיו מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים כשרוחץ פניו מברך ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם המעביר חבלי שינה מעיני ותנומה מעפעפי יהי רצון מלפניך יי' אלהי ואלהי אבותי שתרגילני לדבר מצוה ואל תרגילני לדבר עבירה ועון ותשלט בי יצר טוב ואל ישלט בי יצר רע ותחזקני במצותיך ותן חלקי בתורתך ותתנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ותגמלני חסדים טובים ברוך אתה יי' גומל חסדים טובים:

(ה) וכל זמן שיכנס לבית הכסא אומר קודם שיכנס התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליון עזרוני שמרוני שמרוני המתנינו לי עד שאכנס ואצא שזה דרכן של בני אדם ואחר שייצא מברך ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יסתם אחד מהם או אם יפתח אחד מהם אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת ברוך אתה יי' רופא כל בשר ומפליא לעשות:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גר גבריאלי בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.